

Akademický Prešov

PROGRAM 56. ročník
25.4. — 28.4.2022

U. fond na podporu umenia
Z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

VYSVETLIVKY:

OFF - INSCENÁCIE PROFESIONÁLNYCH A POLOPROFESIONÁLNYCH SLOVENSKÝCH A ZAHRAŇIČNÝCH DIVADIEL

VS DAD - VEĽKÁ SCÉNA DIVADLA A. DUCHNOVIČA (JARKOVÁ 77, PREŠOV)

MS DAD - MALÁ SCÉNA DIVADLA A. DUCHNOVIČA (JARKOVÁ 77, PREŠOV)

ES DJZ - EXPERIMENTÁLNA SÁLA DIVADLA JONÁŠA ZÁBORSKÉHO (NOVÁ BUDOVA, NÁMESTIE LEGIONÁROV 6, PREŠOV)

VŠA PU - VYSOKOŠKOLSKÝ AREÁL PREŠOVskej UNIVERZITY V PREŠOVE, UL. 17. NOVEMBRA, PREŠOV

LIBRESSO BOOKS & COFFEE - HLAVNÁ 29, 080 01 PREŠOV

WAVE - CENTRUM NEZÁVISLEJ KULTÚRY, HLAVNÁ 121, PREŠOV

STROMORADIE - KULTÚRNY BOD, KONŠTANTÍNOVA 7A, PREŠOV

ČUKOLÁDA - KAVIAREŇ A ČOKOLÁDOVŇA (HLAVNÁ 89, PREŠOV)

SKÚŠOBNA ŠD PU - PRIESTORY ŠTUDENTSKEHO DIVADLA PU V PREŠOVE (UL. 17. NOVEMBRA 13, SUTERÉN)

25 4 pondelok

15 | 00 | UNIVERZITA LITERATÚRY

KOLOMAN KERTÉSZ BAGALA & LACO KERATA & MAREK VADAS
MODERUJE: MARTA SOUČKOVÁ LIBRESSO BOOKS & COFFEE

16 | 30 | MARTIN MCDONAGH:
KRÁSAVICA Z LEENANE
DIVADLO KONJA, KOŠICE MS DAD

18 | 30 | VZDELÁVANIE DIVADLOM
STOROČNICA SLOVENSKÉHO PROFESIONÁLNEHO DIVADLA
KAROL HORÁK: ŠTÚR
SPIŠSKÉ DIVADLO, SPIŠSKÁ NOVÁ VES ES DJZ

21 | 00 | IMPROVIZÁCIA
(IMPROVIZAČNÉ PREDSTAVENIE TU A TERAZ)
SERIŠ & TELLER, BRNO/ČESKÁ REPUBLIKA MS DAD

26 4 utorok

16 | 00 | TURBULENCIE
UNIVERZITNÉ DIVADLO THE.ART.RE UCM, TRNAVA WAVE

17 | 30 | SAMUEL BENCHETRIT:
MÍNUS DVAJA
DIVADLO ACTOR, KOŠICE MS DAD

19 | 00 | ANNA GRYSZKÓWNA, PIOTR ROWICKI, ANNA MARIA KACZMARSKA:
SIMONA K. VOLAJÚCA NA PÚŠTI
(ADAPTÁCIA KNIHY ANNY KAMIŇSKEJ SIMONA
VO WYDAWNICTWIE LITERACKIM KRAKÓW - S PREKLADOM)
TEATR IM. JULIUSZA SŁOWACKIEGO, KRAKÓW/POLSKO VS DAD

20 | 30 | KONŠPIRÁCIA I (ETUDOVÝ ČLOVEK)
ŠTUDENTSKE DIVADLO PREŠOVskej UNIVERZITY MS DAD

21 | 30 | KTO JE TO JANKO KRÁL?
JABLKO V ŽUPANE, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ MS DAD

27 4 streda

13 | 00 | ROZBOROVÝ SEMINÁR - ONLINE
VLASTNÁ LITERÁRNA TVORBA

14 | 00 | UNIVERZITA DIVADLA
JÁN ŠIMKO: DIVADLO BLAHA UHLÁRA
(WORKSHOP O DIVADLE REŽISÉRA BLAHA UHLÁRA.) ČUKOLÁDA

16 | 00 | E. T.: MÔJ DENNÍK JE PÍSANÝ
CUDZÍM PEROM
DIVADLO E. T. IN SLOVAKIA, BRATISLAVA ČUKOLÁDA

17 | 00 | ZANEDBANÉ MUŽSKÉ KRÁSY
(POHYBOVÉ DIVADLO)
ANDRÁSSY MÁTÉ - ÚJVÁRI MILÁN, BUDAPEŠŤ/MAĎARSKO MS DAD

18 | 30 | JAKUB NVOTA:
PODIVUHODNÉ HODINY
LITERATÚRY HANY A MATÚŠA
TÚLAVÉ DIVADLO, BRATISLAVA STROMORADIE

21 | 00 | THE BIG BANG ČIŽE VEĽKÝ TRESK
TEATR POLSKI, BIELSKO-BIAŁA/POLSKO (S PREKLADOM) MS DAD

28 4 štvrtok

10 | 00 | ROZBOROVÝ SEMINÁR
UMELECKÝ PREKLAD VŠA PU

14 | 00 | UNIVERZITA DIVADLA
REFLEXIE DIVADLA (ZOPÁR POZNÁMOK
K STOROČNICI SLOVENSKÉHO PROFESIONÁLNEHO DIVADLA)
SKÚŠOBNA ŠD

15 | 00 | KONŠPIRÁCIA II
(EURÓPA, Ó, EURÓPA) - PERFORMANCIA
ŠTUDENTSKE DIVADLO PREŠOVskej UNIVERZITY SKÚŠOBNA ŠD

16 | 00 | PREZENTÁCIA DIVEDELNÝCH WORKSHOPOV
MS DAD

17 | 00 | ANNA KERTÉSZOVÁ:
NE-SÚZVUK
TANEČNÉ DIVADLO ČAVA KK FF UKF, NITRA MS DAD

17 | 45 | ZANNI SAFFRON: MONROE
ZANNI SAFFRON: ODKAZ
DIVADLO CROCUS THEATRE, KOŠICE VS DAD

19 | 00 | PASTIERSKA SYMFÓNIA
DIVADLO PÔTOŇ, BÁTOVCE ES DJZ

ORGANIZÁTORI SI VYHRADZUJÚ PRÁVO NA ZMENU PROGRAMU.
PODROBNOSTI POZRI NA WEBOVEJ STRÁNKE AKADEMICKÉHO PREŠOVA
WWW.AP.UNIPO.SK A NA FACEBOOKU WWW.FACEBOOK.COM/AKADEMICKYPRESOV.

PREFESTIVALOVÉ IMPRESIE

Vlani, keď eskalovala jedna z vln pandémie, zmocňovali sa nás obavy o civilizáciu, kultúru, umenie, divadlo. A to konkrétne – v čase keď vrcholili prípravy jubilejného 55. ročníka Akademického Prešova. Chvilami nás prenikala bezradnosť, čo robiť...? Treba v čase pandémie hovoriť o nej alebo sa tváriť, že nie je a venovať sa čomusi inému, trebárs komunálnemu gyčču, ktorým alternatívne umenie, vrátane alternatívneho divadla, pohrda. Ale v čase divadla online je návrat živého herca a živého diváka do divadiel aspoň cez chvíľkovú benevolenciu možný. Amatéri – vysokoškoláci, ktorí sa vidia v alternatívnom divadle, vedia, že vedome tvoria divadlo mimo hlavného prúdu kultúry. Počas pandémie sa nás mohla zmocniť malomyselnosť. Masy zdravotne postihnutých, stúpajúca úmrtnosť, slovné spojenie so stredovekým odórom MOROVÁ RANA nás traumatizovali. Ba zmocňovalo sa nás hriechne povedomie, či v tomto čase, v takej biede, nie je naše divadlo, literatúra, mediálna agilita i umenie RÚHANÍM SA.

A čo teraz?! V čase vojny...?

Ústrednou ideou podujatia je smerovanie k oživovaniu starších tendencií pre novší potenciál festivalu. Neprestáva ani rozvíjanie prúdení aktivizovaných v minulých ročníkoch, prezentujúc intenzívne performatívne formuly mladých tvorcov, vrátane nezávislých divadelných produkcií, v exteriérovom (primárne nedivadelnom) a interiérovom prostredí tak nevyhnutnom pre kultúrny a spoločenský dialóg.

Spomínam si na text z regionálnych novín, ktorý som našiel v rýchliku poľského vlaku. Akýsi autor písal čosi také... Idem. Ešte idem. Kam? Nikam. Dá sa ísť niekam? Ako ísť, ak nie je kam ísť... Pre človeka je nevyhnutná potreba ísť. Hlavou mi letí spomienka, rozprávanie ukrajinského otca, ktorý počas vojny utekal zo stredného Poľska na sever k príbuzným. V šoku zistil, že mesto je zlikvidované. Sú zrejme mŕtvi. Čo teraz? Tak na juh... Tam údajne –
detto. Tak čo? Nikam.

Všetci hľadáme cestu. Myšlienku. CESTU DO SEBA. Všetko mám v sebe. MAPU, útržok skúseností, vnemov, túžob. Čo ti chýba? Pýtaš sa ako pred rokom v takomto istom spravodajcovi. Musíš vedieť pochybovať! Čo chceš? Čo sa stane, keď nezostane nič? Kam utečieš? Máš bezpečné miesto, kde sa schováš? TOTO MIESTO JE V NÁS. Je to veľký poklad, že máme jeden druhého. Svet sa prevrátil zastavením času.

Čo ďalej?

Idem...

organizátori festivalu AP

POROTA V SÚŤAŽNÝCH KATEGÓRIÁCH AP 2022

ŠTUDENTSKE DIVADLÁ

PhDr. Miron Pukan, PhD.; prof. PhDr. Karol Horák, CSc.;
prof. PhDr. Peter Káša, CSc.; Mgr. Diana Laciaková

VLASTNÁ LITERÁRNA TVORBA

Próza: prof. PhDr. Marta Součková, PhD.; doc. Mgr. Peter Karpinský, PhD.

Poezia: doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD.; Mgr. Eva Urbanová, PhD.; Mgr. Peter Milčák, PhD.

UMELECKÝ PREKLAD

anglický jazyk: Mgr. Jakub Souček, PhD.; Jonathan Gresty, M. A., PhD.

ruský jazyk: doc. PhDr. Valerij Kupka, CSc.; Mgr. Ivana Kupková, PhD.

francúzsky jazyk: : Mgr. Ján Živčák, PhD.

poľský jazyk: doc. Mgr. Marek Mitka, PhD., DiS. art.

MEDIÁLNE UMENIE: FILM

prof. PhDr. Juraj Rusnák, CSc.; Mgr. Jozef Mergeš, PhD.

DIVADELNÉ WORKSHOPY ◆

1. REGIONÁLNY DIALEKT

A JEHO TEATRÁLNE DISPOZÍCIE

lektori: prof. Mgr. art. Matúš Olha, PhD.; PhDr. Miron Pukan, PhD.; prof. PhDr. Karol Horák, CSc.; Mgr. Štefan Kolšovský
realizácia: Terézia Poláková, Peter Kozák

2. DVE STOROČNICA JANKA KRÁĽA

lektori: Mgr. Ivan Barla, Mgr. et Mgr. art. Ján Šimko, PhD.;
Mgr. Lenka Papugová, Mgr. Diana Laciaková, Kristián Michal Hnát

realizácia: študenti PU v Prešove

3. DIVADLO BLAHA UHLÁRA

lektor: Mgr. et Mgr. art. Ján Šimko, PhD.

◆ *Divadelné workshopy v rámci festivalu AP sú konštantnou súčasťou jeho programu. Každý z nich prebieha pred festivalom a počas neho a v jeho závere sa uskutoční prezentácia novovzniknutého divadelného diela. Príkladom je niekoľko predstavení, ktoré sa neskôr stali súčasťou profesionálnych divadiel (La Musica, Arbitráž, Storočie podľa Márie a i.). Nie je to vždy pravidlom, ale v prevažnej väčšine sa zrodí esteticky účinný divadelný tvar, ktorý neraz pôsobí inšpiratívne vo vzťahu k účastníkom tvorivých divadelných dielní na tomto festivale.*

realizácia: študenti z európskych univerzít v rámci programu Erasmus + na VŠMU Bratislava
Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

4. KARNEVAL EURÓPA

lektori: prof. PhDr. Karol Horák, CSc.; PhDr. Miron Pukan, PhD.; prof. PhDr. Peter Káša, CSc., Mgr. Diana Laciaková
realizácia: členovia Študentského divadla Prešovskej univerzity

5. DIVNÝ JANKO (BORODÁČ) A EŠTE DIVNEJŠÍ JANKO (JAMNICKÝ)

lektori: Mgr. Stanislav Bilý, PhDr. Miron Pukan, PhD.; prof. PhDr. Karol Horák, CSc.,
realizácia: Lukáš Maťufka, Ivana Maťufková a ďalší

6. SHAKESPEARE – ŠKOLA ŽIVOTA

lektori: prof. PhDr. Karol Horák, CSc., PhDr. Miron Pukan, PhD.; Mgr. Diana Laciaková
realizácia: Terézia Poláková a kolektív

25. 4. 2022 (Pondelok)

15.00 / LIBRESSO BOOKS & COFFEE
UNIVERZITA LITERATÚRY
KOLOMAN KERTÉSZ BAGALA
& LACO KERATA & MAREK VADAS

Besedu pri príležitosti 30. výročia vydavateľstva KK Bagala bude s vydavateľom K. K. Bagalom a autormi L. Keratom a M. Vadasom v rámci programovej línie Univerzita literatúry moderovať Marta Součková.

Koloman Kertész Bagala

Legendárny vydavateľ dobrej slovenskej literatúry, organizátor literárnych a kultúrnych podujatí a súťaže Povedka. Vydal viac ako 500 titulov.

Na 56. Akademickom Prešove sa predstaví s autormi Lacom Keratom a Marekom Vadasom.

Kerata Laco

Laco Kerata sa narodil 1. januára 1961 v Novákoch. Je absolventom divadelnej réžie na Vysokej škole múzických umení, kde získal aj doktorát z dramaturgie. V roku 1991 spolu s Blahom Uhlárom a Milošom Karáskom založili legendárne avantgardné *Divadlo Stoka*, v ktorom pôsobil do roku 2002 ako spoluautor a herec asi v pätnástich inscenáciách. Neskôr založil divadelné združenie MED – My Experimental Drama. Napísal viac ako dvadsať divadelných a rozhlasových hier. Je šéfredaktorom v Slovenskom rozhlase.

Vydal zbierky poézie *Hriešny spánok* a *Prišiel som, videl som*, zbierky drámy *Rádiové hry* a *Večera nad mestom* a zbierka poviedok *Mám sa*. Román *Zlý herec*, ktorý sa dostal v roku 2010 do finále ceny *Anasoft litera* a vyšiel aj v českom preklade. V roku 2013 mu vyšla zbierka poviedok *Malé domov* (druhé vydanie 2019), v roku 2014 román *Ešte som tu a zostanem* a v 2019 román *Suché roky* (2019). Jeho najnovšou knihou je zbierka poviedok *Na okraji mojej hory* (2020) a pri príležitosti autorových 60. narodenín vyšla reedícia zbierky poviedok *Mám sa...* (1. 1. 2021) v špeciálnej edícii pre pravákov aj pre ľavákov.

Vadas Marek

Marek Vadas je spisovateľ. Narodil sa v roku 1971 v Košiciach, vyštudoval slovenský jazyk a literatúru na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Zaujíma sa o Afriku a rád o nej píše. Debutoval zbierkou poviedok *Malý román* (1994, Prémia Literárneho fondu). Jeho ďalšími knižnými dielami sú: *Univerzita* (1996, spoluautor Eman Erdélyi), *Diabol pod čapicom* (2002, spoluautor Eman Erdélyi), *Prečo sa smrčka smeje* (2003), *Liečiteľ* (2006, Cena Anasoft litera), *Čierne na*

čiernom (2013) a *Zlá štvrt'* (2018). Je aj autorom troch kníh pre deti: *Rozprávky z čiernej Afriky* (2004, Cena Bibiany), *Útek* (2016) a *Krutá Marta* (2020). Preklady jeho diel vyšli v Česku, Poľsku, Maďarsku, Srbsku, Bulharsku, Slovinsku, Taliansku, Španielsku, Číne, Južnej Kórei, na Ukrajine a vo Francúzsku.

Marek Vadas sa po troch knihách, odohrávajúcich sa v afrických kulisách, vrátil domov, aby sa voľne inšpiroval protirómskym pogromom v malej obci na západnom Slovensku v roku 1928 a pozrel sa na udalosti očami priamych aj nepriamych obetí, svedkov i páchatelov. Jeho najnovšia zbierka poviedok má názov *Šesť cudzincov* (2021).

16.30 / MS DAD

DIVADLO KONJA, KOŠICE

MARTIN MCDONAGH:
KRÁSAVICA Z LEENANE
ON/SÚŤAŽNÁ INSCENÁCIA

Absolventi Konzervatória Jozefa Adamoviča sa vám predstavujú hrou írskoho dramatika Martina McDonagha. Divadelné hry veľkého európskeho dramatika 21. storočia šokujú a okúzľujú neprehliadnuteľným humorom. V hre *Krásavica z Leenane* nachádzame všetky prvky dramatickej originálnej poetiky. Melodramatickú túžbu po šťastí umocňuje spleť vzťahov postáv, ktoré unikajú pred sivou realitou. Ide o nahliadnutie do temnejšej stránky človeka, ktorú má niekde hlboko ukrytú každý z nás. INSCENÁCIA VHODNÁ OD 15 ROKOV. V INSCENÁCII SA POUŽÍVAJÚ EXPRESÍVNE VÝRAZY.

Realizačný tím: Lukáš Lipčák, Eva Sofia Baníková, Júlia Micíková, Peter Revilák, Beáta Dubielová

18.30 / ES DJZ

VZDELÁVANIE DIVADLOM –

Storočnica slovenského profesionálneho divadla
SPIŠSKÉ DIVADLO, SPIŠSKÁ NOVÁ VES

KAROL HORÁK: ŠTÚR
OFF/HOŠŤ FESTIVALU

V rámci programovej línie Vzdelávanie divadlom – Storočnica slovenského profesionálneho divadla sa predstaví Spišské divadlo SNV so svojou štúdiovou inscenáciou *Štúr* ponúka netradičný pohľad na jednu z najvýznamnejších osobností našich dejín a nastoľuje otázky o tom, do akej miery poznáme nášho národného buditeľa. Divák je svedkom divadla v divadle – herec stvárňujúci Štúra a šepkár sa stretli na skúške, aby si pred premiérou zopakovali texty. Realita sa prelína s obrazmi z inscenácie, herec je hercom i Štúrom zároveň. Lenže čo je zinscenované a čo skutočné? Čo je minulosť a čo prítomnosť? No predovšetkým, aký bol Štúr naozaj – v súkromí, na katedre, na sneme, v kaviarni i na plese, aký bol jeho životný a národný program, aký bol jeho vzťah k ženám a spolupracovníkom a ako možno chápať jeho slová a skutky?

Autor divadelnej hry: Karol Horák / Réžia: Michal Babiak / Dramaturgia: Daniel Mališ / Scéna a kostýmy: Jaroslav Valek / Hudba: Martin Husovský / Choreografia: Viliam Mikula / Vytvarná spolupráca: Martina Ondovová / Pohybová spolupráca: Jozef Novysesdlák / Lektorka dramaturgie: Sofia Skokanová / Osoby a obsadenie: Filip Štrba, Pavol Gmuca, Kristína Kotarbová

21.00 / MS DAD

SERIŠ & TELLER,
BRNO/ČESKÁ REPUBLIKA

IMPROVIZÁCIA
(IMPROVIZAČNÉ PREDSTAVENIE TU A TERAZ)

OFF/host' festivalu

Divadelníci a komici Palo Seriš a Filip Teller idú spoločne na pódium bez prípravy a pokúsia sa získať si publikum tu a teraz. Živosť, spontaneita, radosť z hry pre hercov i publikum...

Pavol Seriš

Vyštudoval angličtinu a nórčinu (Masarykova univerzita v Brne) a Ateliér fyzického divadla (Janáčkova akadémia múzických umení, Brno). Učí na JAMU, vedie workshopy fyzického divadla, robí pohybové spolupráce českým činoherným divadlám a venuje sa svojmu autorskému divadlu, v ktorom skúma a hľadá možnosti a hranice divadla jedného herca. Kombinuje postupy stand-up comedy, fyzického divadla, absurdného humoru, pantomímy, tanca a improvizácie.

Filip Teller

Herec, klaun a moderátor, je tvorcom hudobných stand-up comedy shows, talkshows a monodram.

26. 4. 2022 (Utorok)

16.00 / WAVE

UNIVERZITNÉ DIVADLO THE.ART.RE

UNIVERZITA CYRILA A METODA, TRNAVA

TURBULENCIE

ON/súťažná inscenácia

Divadelná inscenácia *Turbulencie* je výsledkom tvorby autor-ského kolektívu Univerzitného divadla The.art.re pod vedením Michala Jánoša. V prostredí letiskovej haly sa stretáva 6 pasažierov, 2 letušky a jeden zamestnanec letiska, ktorých spája rovnaký problém: meškajúci let domov. Je 23. december. Psychologický efekt toho, že skupina ľudí spolu trčí niekde na letisku deň pred Vianocami a nikto nevie, kedy a či vôbec poletia, prebúda v postavách chuť vykročiť zo svojich hraníc a správať

sa tak, ako by ich to nikdy ani len nenapadlo. A preto vidíme na javisku neustále sa meniacu paletu pocitov. Nervozitu strieda strach, strach hnev, ten zase frustrácia, frustráciu beznádej, tú smiech, až sa napokon ocitáme v akomsi apokalyptickom stave, v ktorom sa všetci totálne zničia alebo naopak objavia v danej situácii kľúč k tomu, ako zmeniť svoje životy k lepšiemu.

Réžia: Michal Jánoš / *Účinkujú:* Adriána Lizoňová, Barbo-ra Martišková, Klára Zubková, Radka Klučárová, Ivana Jakubová, Samuel Galbavý, Milan Hoďa, Adam Kralovič, Marek Stolár, Michal Hudák, Natália Farkašová

17.30 / MS DAD

DIVADLO ACTOR, KOŠICE

SAMUEL BENCHETRIT: MÍNUS DVAJA

Dvaja pacienti sa rozhodnú stráviť čas svojho života inak ako polihovaním v nemocnici. Počas dobrodružného úteku stretnú celý rad ľudských príbehov. Tehotná žena ich prosí, aby našli otca jej dieťaťa a oznámili mu, kde rodí, ak by sa náhodou rozhodol byť šťastný, stretnú samovraha babráka, tanečníka, nevernicu, mužov a ženy hľadajúcich i hľadaných. Až keď strácame, nachádzame lásku, vieru, nádej a radosť.

Réžia: František Balog / *Hrajú:* Dominik Valeš, Dušan Fabini, Sebastian Vavra, Barbora Balintová

19.00 / VS DAD

TEATR IM. JULIUSZA SŁOWACKIEGO,
KRAKOV/POLSKO - **S PREKLADOM**
ANNA GRYSZKÓWNA, PIOTR ROWICKI,
ANNA MARIA KACZMARSKA:

SIMONA K.

VOLAJÚCA NA PÚŠTI

(ADAPTÁCIA KNIHY ANNY KAMIŇSKEJ
SIMONA VO WYDAWNICTWIE LITERACKIM
KRAKÓW)

OFF/host' festivalu

Inscenácia *Simona K.* hovorí o výnimočnej poľskej osobnosti, ktorú nie je ľahké pochopiť, no je ľahké nechať sa ňou inšpirovať. *Simona Kossak* nie je len lesný anjel, zachraňujúci jelene, vtáky a stromy. Je to postava z mäsa a krvi, plná konfliktov, žiadajúca uznanie a nie celkom docenená. *Simona K. volajúca na púšti* je príbeh o žene nezvyčajnej i rozporuplnej, silnej i stratenej, nekompromisnej i citlivej, ale predovšetkým veľmi odvážnej. Simonin život je zaťažený priezviskom s legendou o generácii umelcov, ale tiež očakávaniami rodiny či vlastnou predstavou o šťastí. Nakoniec sa rozhodne žiť v izolácii, čerpajúc silu zo správnosti vykonanej voľby.

Simona Gabriela Kossak (1943 – 2007) bola bioložička, ekoložička a profesorka lesných vied. Kossak je známa svojou snahou o zachovanie zvyškov prírodných ekosystémov v Poľsku. Jej práca sa zaoberala okrem iného behaviorálnou ekológiou cicavcov. Niekedy je označovaná ako zoo-psycholožička.

Text: Piotr Rowicki / *Režisérka:* Anna Gryszkówna / *Kostýmy:* Anna Maria Kaczmarska / *Hrá:* Agnieszka Przepiórska / *Producent:* Big Book Cafe & Festival

20.30 / MS DAD

ŠTUDENTSKÉ DIVADLO PREŠOVSKÉJ
UNIVERZITY

KONŠPIRÁCIA I
(ETUDOVÝ ČLOVEK)

ON/súťažná inscenácia

Priestor, predmety, interpersonalita, tenzia – všetky objekty a vzťahy sú na javisku zdrojom dramatického napätia. Človek etudový nemá špecifický kostým, mení sa pri kontakte s podnetom. Svoju podstatu nachádza v koncentrovaných mikro/mizan/scénach a nasýtených divadelných gestách. Postupne prechádza od artikulácie svojho „ja“ cez kooperáciu s inými „ja“ až ku kolektívnemu rozprávaní príbehov. Obsahovo metaforické a formálne štylizované krátke divadelné formy s pôsobivým horákovským dramaturgickým rámcom vypovedajú o príbehu ľudstva opakujúcim motívy, emócie, konflikty a nekonečný súboj ideí a matérie.

Réžia: K. Horák, M. Pukan, Peter Gustáv Hrbatý / *Účinkujú:* Illia Maruschak, Danylo Lyssysia, Zdenka Bodnárová, Peter Kozák, Lucia Ihnátová, Kristián Michal Hnát, Terézia Poláková / *Inšpicient:* Erik Javorský

21.30 / MS DAD

JABLKO V ŽUPANE, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ
KTO JE TO JANKO KRÁL'?

ON/súťažná inscenácia

Jablko v župane je umelecko-hudobný projekt zameraný na nové čítanie známych aj menej známych literárnych „majsterštitkov“. Pásmo piesní, textov a rozhovorov sa zameriava na slovenského búrliváka, revolucionára a romantika... Presne tak! S Katkou Verešovou, múzejnou pedagogičkou z Múzea Janka Kráľa (Liptovský Mikuláš), si povieme niečo viac

o tom, kto to bol Janko Kráľ. Pokúsime sa trochu rozplieť niť jeho životných osudov.

V spolupráci s MJK v rámci roku Janka Kráľa (200. výročia narodenia).

Réžia: Peter Gustáv Hrbatý / Hudobný sprievod: Ján Jendrichovský / Účinkujú: P. G. Hrbatý, K. Verešová

27. 4. 2022 (Streda)

13.00 / ONLINE

ROZBOROVÝ SEMINÁR – VLASTNÁ LITERÁRNA TVORBA

Odborný seminár s porotcami kategórie vlastná literárna tvorba, s individuálnymi rozbormi a hodnoteniami súťažiacich.

14.00 / ČUKOLÁDA

UNIVERZITA DIVADLA

DIVADLO BLAHA UHLÁRA. WORKSHOP
O DIVADLE REŽISÉRA BLAHA UHLÁRA

Tvorba Blaha Uhlára je dnes spojená s divadlom STOKA, ktoré založil v roku 1991 spolu s výtvarníkom a divadelníkom Milošom Karáskom v Bratislave, a tiež s divadlom Disk v Trnave. Od 70. rokov zásadne ovplyvňuje vývoj divadla na Slovensku. Na konci 80. rokov pôsobil aj v Prešove – stretol tu dôležitých spolupracovníkov, vytvoril zásadné inscenácie v Ukrajinskom národnom divadle (dnes DAD) a tu vznikol aj Uhlárov a Karáskov

Prvý a druhý slovenský divadelný manifest. Jeho inscenácie a metódy aj dnes inšpirujú mladú divadelnú generáciu, jeho vytrvalé úsilie o inštitucionálne zmeny prispelo k vytvoreniu priestoru a etablovaní grantových štruktúr pre nezávislé divadlá. Workshop o tvorbe Blaha Uhlára a jej kontextoch vedie Ján Šimko.

Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

16.00 / ČUKOLÁDA

DIVADLO E. T. IN SLOVAKIA, BRATISLAVA
**E. T.: MÔJ DENNÍK JE PÍSANÝ
CUDZÍM PEROM**
ON/súťažná inscenácia

E. T. in Slovakia (Erasmus Theatre in Slovakia) je dočasné medzinárodné zoskupenie študentov zo Španielska, Veľkej Británie, Francúzska, Litvy a Turecka navštevujúcich v letnom semestri 2021/2022 Divadelnú fakultu VŠMU. Inscenácia (*How I found out, that*) ...my journal is written in ink of someone else's pen je kolektívnym dielom autorov, performerov a hudob-

níkov, ktorí sa prvýkrát stretli vo veľmi zvláštnych časoch v Bratislave. Na festivale Akademický Prešov bude uvedená vo svetovej premiére.

Réžia: Ján Šimko / Účinkujú: Annie Finn, Birkan Cetin, Elsa Kääriä, Lua Pagán, Mollie Byles, Paloma Flores, Salvador Castej, Sofia Ochoa, Titas Rutkauskas

17.00 / MS DAD

ANDRÁSSY MÁTÉ – ÚJVÁRI MILÁN,
BUDAPEŠŤ/MAĎARSKO
ZANEDBANÉ MUŽSKÉ KRÁSY
(POHYBOVÉ DIVADLO)

OFF/host' festivalu

Dospeli sme k poznaniu, že naše telo je predurčené vytvárať nádherné obrazy. Stačí ohnúť lakeť, napnúť stehenné svaly a vy, vážení diváci, sa okamžite ocitnete v nebi. Samozrejme, okrem toho vieme urobiť aj množstvo iných vecí. Predvedieme vám tanečné kreácie, a to napriek problémom, ktoré počas toho môžu vzniknúť. Dokonca aj vtedy, keď si to už vy nebude žiadať.

„Môj kolega Milán Újvári je vysoký 162 cm, ja mám 198 cm. V inscenácii chceme prekonať tento 36-centimetrový rozdiel. Budú efektne skoky, ešte krajšie predklony a možno budem aj v podrepe.“ Máte Andrassy

„Máté disponuje takými telesnými plochami, ktoré priam úpenlivo prosia, aby na ne niekto skočil. A ja to budem robiť!“ Milán Újvári

Hýbatelia: Máte Andrassy, Milán Újvári / Dramaturg: Attila Soós / Efekty: Dániel Dömölky / Technika: Attila Szirtes / Nápady: Gergely Litkai, András Vinnai / Scéna a kostýmy: Márton István Szabó / Produkcia: JURÁNYI Produkciós Közösségi Inkubátorház

18.30 / STROMORADIE
TÚLAVÉ DIVADLO, BRATISLAVA
JAKUB NVOTA:
PODIVUHODNÉ HODINY
LITERATÚRY HANY A MATÚŠA
(KONIEC SVETA JE ZÁBAVNÝ, AK SA VÁS
NETÝKA)

OFF/host' festivalu

Hana dopisuje román. Matúš sa od nej chce odsťahovať, lebo keď píše, nedá sa s ňou vydržať, napríklad tvrdí, že s nimi v byte žije aj hlavná postava jej románu – chlapec, ktorý kreslí atlasy ľudí. Rodinná priateľka, psychiatricka, je toho názoru, že paralelný svet môže byť super, ak sa v oboch dá piť červené víno. Problémy začnú, keď Hana román dopíše. Najprv sú to príliš malé dámske kabelky, potom prídu na rad krížovky a kulinársky motív. A kto zvolal demonštráciu s heslom Nieкто tu vie dôvod!? A je to vôbec v poriadku, ak pointa príbehu prichádza až nejaký čas potom, keď príbeh skončí?

Réžia: Jakub Nvota / *Hrajú:* Adela Mojžišová, Michal Spielmann, Lucia Hurajová, Radovan Hudec

21.00 / MS DAD
TEATR POLSKI, BIELSKO-BIAŁA/POLSKO

S PREKLADOM

THE BIG BANG,
ČIŽE VEL'KÝ TRESK

OFF/host' festivalu

Rafał Lorek a Tomasz Sawicki sú autormi scenára úspešného muzikálu Velký tresk. Predpokladajú, že úspech

je zaručený, chýba im len jediné – finančné prostriedky na jeho výrobu. U koho vidia šancu na jeho financovanie? U potenciálnych producentov, teda divákov, ktorí sa tak stávajú plnohodnotnými účastníkmi šou. Aby si Raf a Tom získali ich srdcia (a peňaženky), dávajú zo seba to najlepšie – zahrajú desiatky historických postáv, spievajú a tancujú. Tak vzniká Velký tresk – hudobná paródia, v ktorej dvaja herci prostredníctvom vtipných pesničiek a scénok predstavujú históriu sveta v kocke – od Veľkého tresku a čias Adama a Evy až po 20. storočie. Táto prekvapivá „alternatívna“ (zahraná len dvoma hercami, ale ako bravúrnel!) história sveta vás pobaví aj inšpiruje.

Autor: Boyd Graham / *Scenár a texty piesní:* Boyd Graham / *Adaptácia, preklad, réžia:* Tomasz Dutkiewicz / *Hudba:* Jed Feuer / *Aranžmány piesní:* Tomasz Filipczak / *Hudobná príprava:* Natalia Firlej / *Scénografia:* Wojciech Stefaniak / *Choreografia:* Joanna Semeńczuk

Obsadenie / Raf: Rafał Sawicki / *Tom:* Tomasz Lorek / *Piotr (klawisze):* Piotr Matusik

28. 4. 2022 (Štvrtok)

10.00 / VŠA PU
ROZBOROVÝ SEMINÁR –
UMELECKÝ PREKLAD

Odborný seminár s porotcami kategórie umelecký preklad, s individuálnymi rozborami a hodnoteniami súťažiacich.

14.00 / SKÚŠOBŇA ŠD
UNIVERZITA DIVADLA
REFLEXIE DIVADLA
(ZOPÁR POZNÁMOK K STOROČNICI
SLOVENSKEHO PROFESIONÁLNEHO
DIVADLA)

Kolokvium o presahoch slovenského profesionálneho a alternatívneho divadla.

15.00 / SKÚŠOBŇA ŠD
ŠTUDENTSKÉ DIVADLO PREŠOVskej
UNIVERZITY
KONŠPIRÁCIA II
(EURÓPA, Ó, EURÓPA) –
PERFORMANCIA

ON/súťažná inscenácia

Aká je Európa dnes? Stále sa nesie božsky krásna na svojom krotkom miernom peknom bielom býčkovi s malými rohami? Alebo je to ustaraná matka nepokojných, frustrovaných detí štátov, ktoré ju roztrhajú na kusy a zjedia? Performance *Konšpirácia II* reflektuje súčasný spoločensko-po-

litický kontext idey Európy v rovine metaforickej a mýtickej, no napokon i veľmi realistickej.

Réžia: K. Horák, M. Pukan / *Účinkujú:* Illia Maruschak, Danylo Lyssysia, Zdenka Bodnárová, Peter Kozák, Lucia Ihnátová, Kristián Michal Hnát, Terézia Poláková, Erik Javorský

16.00 / MS DAD PREZENTÁCIA DIVADELNÝCH WORKSHOPOV

Verejná prezentácia tvorivých divadelných dielní 56. ročníka Akademického Prešova.

Divadelné workshopy v rámci festivalu AP sú konštantnou súčasťou jeho programu. Každý z nich prebieha pred festivalom a počas neho a v jeho závere sa uskutoční prezentácia novovzniknutého divadelného diela. Príkladom je niekoľko predstavení, ktoré sa neskôr stali súčasťou divadelnej produkcie (aj profesionálnych divadiel (La Musica, Arbitráž, Storočie podľa Márie a i.). Nie je to vždy pravidlom, ale v prevažnej väčšine sa zrodí esteticky účinný divadelný tvar, ktorý neraz pôsobí inšpiratívne vo vzťahu k účastníkom tvorivých divadelných dielní na tomto festivale.

17.00 / MS DAD TANEČNÉ DIVADLO ČAVA KK FF UKF, NITRA ANNA KERTÉSZOVÁ: NE-SÚZVUK

ON/súťažná inscenácia

Nepohodlie, strach, disharmónia, únik, prijatie, návrat, cesta a celistvosť sú slová, ktoré sprevádzajú túto experimentálnu tanečnú performanciu. Ne-súznenie dianí, akcií i reakcií. To, čo vnímaš, to čo cítiš – kúsok mojej, kúsok tvojej, kúsok našej človečiny.

Performerka:

Anna Kertészová

RICHTER NAPSUGÁR
— photography —

17.45 / VS DAD

DIVADLO CROCUS THEATRE, KOŠICE

ZANNI SAFFRON: MONROE

ON/súťažná inscenácia

Príbeh Normy Jeane Baker – jej životný osud a rodinné prekliatie, ktorému verila až do smrti. Ak sa neodpútame od svojich strachov a bolesti z minulosti, budú sa nám neustále pripomínať pri všetkom, do čoho sa pustíme. Môžeme utiecť kamkoľvek, pred sebou však neujdeme.

Autorské spracovanie

príbehu Normy Jeane nemá životopisný charakter, je skôr inšpiráciou príbehom hviezdnej ikony. Zámerom je zobrazenie vnútorného sveta Marilyn ako Normy Jeane v čase, keď ju pri živote držal jej veľký sen, ktorý sa, paradoxne, stal jej záhubou. Celým príbehom sa nesie motív opúšťania.

Účinkujú: Andrea Zaniyah Šafran, Kristína Jacková

ZANNI SAFFRON: ODKAZ (POHYBOVÉ DIVADLO)

ON/súťažná inscenácia

Príbeh skúma hranice medzi skutočným umením a umením showbiznisu. Aká je tvorivá duša umelca a čo sa s ňou stane, ak prepadne kliše a prázdny umeleckým vyjadreniam. Pohybové divadlo využívajúce francúzsku hereckú školu J. L. Barraulta, Mejerchoľdovu biomechaniku a umenie prežívania K. S. Stanislavského.

Tvorivý tím: Andrea Zaniyah Šafran, Kristína Jacková, Alexandra Mišlavceva, Cynthia Nagyová, Daniela Vojtaneková, Ema Boóczová, Jakub Ruščin, Natália Andrášová, Veronika Grichová

19.00 / ES DJZ

DIVADLO PÔTOŇ, BÁTOVCE

MICHAL DITTE – IVETA DITTE JURČOVÁ: PASTIERSKA SYMFÓNIA

OFF/host' festivalu

Scénická esej *Pastierska symfónia* vznikala na základe tém, ktoré ponúka klasická slovenská dráma z minulého storočia odohrávajúc sa v prostredí Demänovskej doliny – Bačova žena. Príbeh hrdinov zo Stodolovej reemigračnej drámy sa v kompozícii Divadla Pôtoň transformuje do prúdu asociatívnych obrazov národnej a kultúrnej

identity, mytológie a kolektívnej pamäti. Krátka lokálna legenda sa premieňa na správu o civilizácii, ktorá zostala zakliesnená nielen v geografickom, ale najmä v myšlienkovom a hodnotovom mŕtvom bode, na rázcestí medzi zánikom a znovuzrozením. Scénická esej odkazuje na vzťah človeka k prírode, tradíciám, kultúre, náboženstvu a rituálom, obnažuje národnú pamäť, folkloristický sentiment a úpornú snahu zachovávať pozostatky našej predhistórie. Rekonštrukcia minulosti sa prelína s analýzou prítomnosti a na pozadí starého defragmentovaného príbehu prebieha konfrontácia so súčasnosťou.

Pastierska symfónia bola nominovaná na Cenu Akadémie divadelných tvorcov za najlepšiu inscenáciu sezóny 2018/2019 a na cenu DOSKY 2019 za najlepšiu scénickú hudbu sezóny.

Réžia: Iveta Ditte Jurčová / *Autori projektu:* Michal Ditte, Iveta Ditte Jurčová / *Dramaturgia:* Marek Godovič / *Libreto:* Michal Ditte, Iveta Ditte Jurčová, Katarína Caková / *Pohybová spolupráca:* Robo Nižník / *Hlasová príprava:* Ivana Mer / *Hudba:* Ivana Mer & Cristian Estrella / *Produkcia:* Monika Škojcová, Michal Ditte, Kristína Rigerová / *Svetelný dizajn:* Michal Ditte / *Výtvarný koncept:* Katarína Caková, Iveta Ditte Jurčová / *Výtvarná realizácia:* Katarína Caková / *Technická realizácia:* Horácké divadlo Jihlava, Hliníkové konštrukcie, s.r.o. / *Výroba kostýmov:* Horácké divadlo Jihlava a Elena Maťová

Účinkujú: Filip Jekkel, Ela Lehotská, Robo Nižník, Natália Puklušová, Lubomír Raši

SPIŠSKÉ KlapANCIE A VÝCHODOSLOVENSKÉ NÁREČIE AKO INŠPIRÁCIA JAVISKOVEJ TVORBY

Klapancia je veršovaná žartovná epika rozšírená a tvorená na území Spiša a západného Šariša. Klapancia má niekoľkých známych autorov, z ktorých vyniká predovšetkým Juraj Pokuta (vlastným menom Kapralčík 1880 – 1964), rodák zo Spišskej Novej Vsi. Štúdiu o tejto téme napísal Milan Barbuš a je súčasťou jeho knihy *Spišské klapancie* (Východoslovenské vydavateľstvo 1969), v ktorej zozbieral reprezentatívnu vzorku tejto tvorby. „...Predovšetkým však umenie neobyčajne humorne vedieť rozpovedať všednú príhodu urobilo z Kapralčíka Pokutu, ktorý píše z pohnútky: Bich ňehal pamjatku v spišskej slovenčine, / ftera za par

roki jak nareč vihiňe, / pozbiral som žarti dokel' ešči žije / a napísal smačne špiske klapancie...“ V štúdiu Barbuš uvádza, že inšpiratívna ľudová tvorba sa stala témou predstavenia poľského divadla Kram pjosenkovi, kde slávny poľský divadelný režisér Leon Schiller (1887 – 1954) inscenoval poľské klapancie, ktoré mali pôvod vo varšavskej robotníckej štvrti Bielany, v interpretácii špičkových divadelných umelcov.

Moja skúsenosť s inscenovaním spišských klapancí sa viaže na košické Divadielko pod kupolou, kde v réžii Štefana Olhu (1936 – 2009) uviedli predstavenie *Popaterce* (premiéra 6. 12. 1973). Zdrojom k scenáru inscenácie bola práve vyššie menovaná publikácia. Pred *Popaterce* uviedol Š. Olha *Šenk Paľenčení* Jána Andraščíka (premiéra 8. 2. 1973), ktorý bol v 19. storočí po modlitebnej knižke najobľúbenejším ľudovým čítaním. Obe predstavenia sa tešili živému diváckemu záujmu a okrem iného boli zaujímavé tým, že používali východoslovenské nárečia, čím sa vyčleňovali z bežnej produkcie, kde dominovala normatívna slovenčina. *POPATERCE* bol aj názov cyklu televíznych inscenácií, ktoré v rokoch 1995 – 97 vyrobila Slovenská televízia Košice na námety Jána Lazoríka (1920 – 2015) z Krivian. Boli to hry pôvodne určené pre produkciu, ktorú Lazorík pravidelne uvádzal na amfiteátri v Krivanoch (okr. Sabinov). Ich námetom sú rôzne témy zo života starej šarišskej dediny. Vyznenie bolo zväčša žartovné, no Lazorík sa v nich dotýkal aj závažných udalostí v živote človeka, akými sú narodenie a smrť (*Kersciňare* a *Pri mertvim*) či témy vystaňovalctva (*Amerikaňci I., II.*). Témou našej tvorivej dielne je klapancia *Solanka*, ktorá je vystavaná na dialógu muža a ženy s výrazným dramatickým nábojom, úspornou kompozíciou a vtipnou pointou.

Matúš Olha

REMINISCENCIE NA AKADEMICKÝ PREŠOV 2021 55. AKADEMICKÝ PREŠOV

Akademický Prešov (ďalej ako AP) vznikol na sklonku 60. rokov minulého storočia ako podujatie, ktoré malo ambíciu umožniť konfrontáciu umeleckej tvorivosti vysokoškolákov Slovenska. Tento festival začínal spočiatku ako podujatie, na ktorom sa zúčastňovali rôzne druhy umeleckých súborov (divadelných, folklórnych, hudobných telies komorného typu a pod.) a až v priebehu nasledujúcich rokov sa vyprofilovali reprezentatívne umelecké druhy a žánre – teda študentské divadlo, vlastná literárna tvorba, umelecký prednes, dokonca rétorika, divadelná improvizácia a ďalšie. V prepojení na dobovú koncepciu výchovy nastupujúcej generácie v období socializmu sa mimoškolská činnosť ako súčasť spomínaného procesu podporovala, čo sa odrazilo aj na finančnom dotovaní AP, ale aj akceptovaním mimoškolskej činnosti vysokoškolských pedagógov ako súčasť ich štatútov. Je priam neuveriteľné, že súbory, ktoré vystupovali na AP, museli akcep-

tovať postupové krajské kolá, festival sa tešil veľkému záujmu vysokoškôľákov z celého Slovenska. Umelecká povest' súboru rástla aj vďaka nadväzovaniu na podnety európskeho či svetového divadla, umenia. Zároveň sa jeho súčasťou stali hosťujúce súbory zo zahraničia: z Maďarska, Poľska, Juho-slávie, ale aj z Nemecka, neskôr Francúzska či Španielska. AP nežije iba divadlom, súťaž vo vlastnej literárnej tvorbe má vynikajúcu úroveň a viacero neskorších renomovaných spisovateľov tu zažilo svoj „krst ohňom“ (Ján Švanter, Ján Zambor, Peter a Marián Milčákovci, Ivan Hudec, Rudolf Sloboda atď.). To isté sa vzťahuje aj na umelecký prednes. Tohtoročný jubilejný – neuveriteľný – 55. ročník mal v kategórii divadiel svoje zastúpenie v performatívnom tanci v exteriéri (Katólicky kruh), autorsky ho zabezpečila Lívia Balážová (Divadlo Colectivo Priekopník Veverička – very good!), ďalej dva súbory z Košíc: Divadlo KonJA Košice uviedlo s nie celkom presvedčivým umeleckým výsledkom Głowackého *Antigonu v New Yorku* a Divadlo Actor Košice koncepčne neuchopených Mrožkových *Stroskotancov*. Možno mojím diváckym vrcholom bol *Hamlet* spišskonovoveskej Kontry s drastickým krátením Shakespeareovej tragédie, ale s presvedčivým civilným herectvom dvojice interpretov Andreja Palka a Petra Čizmára. Malý herecký koncert...

Divadlo Husa na provázku vytvorilo spolu s Pavlom Serišom kabaretne ladenú inscenáciu *Takt*. Prezentovali sa žánrovo zvláštnym mixom improvizácie, niekedy i banálnymi a nie vždy utrafenými bonmotmi, ale druhovo či žánrovo pestrými. Ale za starou Husou veru ďaleko...?

Kačky Rapotačky – hravé, konverzačne čačané, vyrobené, kontaktové – žeby z dvoch kačíc vyrástli veľké herečky, ktoré sú vo svojom stredoškolskom štatúte pomerne nádejné a možno rozvinú svoj divadelný talent počas budúceho vysokoškolského štúdia a možno potom aj na AP?

Tí študenti, ktorí sa zúčastnili zájazdu AP do Košíc a zhladli inscenáciu ŠD KE *Milada Horáková*, nemuseli ľutovať. Zažili fyzické divadlo, kvantum železa v rozličnej podobe (siete, mreže, plechy), ktoré tvorili protiklad „telesnosti“ Milady Horákovovej (Alena Ďuranová) odsúdenej na smrť, vytvoriac aj rodinnú atmosféru pred súdnym procesom. V protiklade k týmto žánrovým obrázkom z privátu naturalistickú brutalitu fašistov, ale i nasledujúcich ideológov v povojnovom období, hlavne v 50. rokoch 20. storočia, keď na základe veľkých vykonštruovaných politických procesov uskutočnili justičnú vraždu tejto ženy. Milada Horáková sa stala symbolom politicky motivovaných čistiek prerábanej spoločnosti. Súbor baletu na čele s Ondrejom Šothom vytvoril brutálny obraz zneužitia moci, z ktorého sa dá poučiť; vhodné aj pre súčasné generácie, ktoré o tom nevedia veľa.

Karol Horák a Miron Pukan

Rajské jablká

Foto: Patrik Čech

REFLEXIA

DIVADELNÉ ŠTÚDIO ROSART RUŽOMBEROK: GIANINA CĂRBUNARIU – SOLITARITA

Aj túto otázku som si kládla ešte dlho po skončení inscenácie ružomerského divadelného štúdia RosArt. Satirickou hrou, miestami hraničiacou s performanciou, načrtli dnešný spôsob bytia. Zdanlivo nespojiteľné scény, repliky, dialógy dávali úplne jasný zmysel. Možno si to neuvedomujeme (alebo si to uvedomiť nechceme), ale žijeme v čudnej dobe. V dobe, v ktorej sme posudzovaní či dokonca odsudzovaní za každú maličkosť, odchýlku v spoločnosti. Nedeje sa to len v našej krajine, ale dovoľm si tvrdiť, že všade. Netreba zabúdať na jednu veľmi podstatnú vec: Nie sme síce rovnakí, ale všetci sme si rovní. Sme ľudia. A práve ako človek som nesmierne potešená, že Solitarita sa nebojí ukázať, čo sa deje v skutočnom svete.

Ivana Šaffová

RosArt Ružomberok

Foto: Patrik Čech

REFLEXIA

TEATR LIKI L'UBVI MOSKVA: RAŠID TUGUŠEV A NIKITA VYSOCKIJ – RAJSKÉ JABLKÁ ACH, TIE JABLKÁ RAJSKÉ...

... alebo aký bol legendárny Vysockij. Nezabudnutelné predstavenie. Dejom nás sprevádzali ženy jeho života a obohatili náš pohľad na túto nezameniteľnú ruskú legendu. Nebol to len životopis, išlo o pochopenie Vysockého vnímania a prežívania, jeho vrcholov i pádov.

V inscenácii odzneli aj jeho piesne v kombinácii s krátkymi videoukážkami, ktoré zapadali do celého konceptu a dotvárali divácky prítiažlivý efekt. Osobitne vyzdvihujem stvárnenie Vysockého postavy ruským hercom a spevákom Alexejom Zykonom, ktorý aj na gitare hral rovnako majstrovsky. Na záver malá

Foto: Patrik Čech

rada: Nedajte sa zmiast' tým, čo o Vladimirovi Vysockom viete alebo tušíte. Rajské jablká vám to odhalia. Aj samotný velikán povedal, že vo svete nakoniec vyhrá pravda, ale až keď dokáže to, čo lož.

Ivana Šaffová

ROZHOVOR/TVORCA

COLECTIVO PRIEKOPNÍK VEVERIČKA
SLOVENSKO/KOSTARIKA: LÍVIA BALÁŽOVÁ
MM & ZEBASTIÁN MÉNDEZ MARÍN
#whateveristrendingnow
SO JUST PLAY!

V čom je pre Teba iné performovať v takýchto verejných priestoroch oproti tým tradičným divadelným? A ako vnímaš prítomnosť publika, ktoré nie je „schované“ za svetlami, neruší Ťa to?

Lívia Balážová MM: Musím povedať, že ja si veľmi veľmi užívam site specific predstavenia vonku vo verejnom priestranstve a na netradičných miestach, čiže mimo tradičného divadelného stageu. S tým, že aj na tradičnom stagei sa my ako Colectivo Priekopník Veverička snažíme pretrhnúť tradičný pohľad diváka do „akvária“. Pretrhnúť vzťah divák a performer, čiže divák ako pozorovateľ a performer za stenou akvária. My vyhľadávame kontakt s publikom a v exteriéri je ten kontakt ešte silnejší. Idea, že divák nemusí prísť za umením do divadla, ale umenie príde za ním a nájde ho alebo ho zachytí v takom momente, v ktorom nečaká, že niečo také uvidí alebo že sa spojí s umením – je dosť príjemne zvláštne. Takže nie, nevyrušuje ma to, hľadám v tom ten veľký zmysel – fakt komunikovať s divákom. Veľakrát sa tak doplnia performatívny výstup – s tým, pre koho to robíme a akú odozvu dostávame od diváka. Takže sme flexibilnejší a nadobúdame prirodzenejší vzťah s divákom.

Ty ako tvorivá osôbka, kreatívna bytosť, ako vnímaš pandémiu, ovplyvnilo to nejaký Tvoj tvorivý proces?

Lívia Balážová MM: Áno, korona dosť zamiešala naše karty a plány, ale rýchlo sme sa adaptovali alebo teda nezaspali sme na vavrínoch a začali sme vymýšľať. Tým, že náš kolektív pracuje v dvoch odvetviach – umelecká scénická tvorba a pedagogika pohybu, vytvorili sme online pohybovú platformu Red Movement Network spolu s kolegami z Kostariky a pretvorili sme naše pohybové workshopy do online podoby. A tým, že máme publikum po celom svete, bolo krásne vidieť, ako sme sa v týchto ťažkých časoch vedeli spojiť a trénovať spoločne, takže to nás posunulo ďalej.

Našla si v tom, čo robíš, nejaké poslanstvo? Niečo, čo by si rada odkázala aj ostatným, bez ohľadu na to, či je to človek tanečník, netanečník alebo ktokoľvek iný?

Lívia Balážová MM: Také poslanstvo, čo mi moja kariéra dala a prečo sa jej stále venujem, je možno taká tá detská

zvedavosť – niečo stále objavovať. Nás so Zebim priviedlo k spolupráci aj to, že sme si uvedomili, že základom našej tvorby, či už scénickej alebo pohybovej, sú hry, ktoré otvoria iný kanál rozvíjania sa a rozvíjania tých zručností, kde we don't judge, kde nesúdime, či mám krásne vystretú nohu alebo či ju mám správne za hlavou, ale skôr pracujeme na autentickom pohybe a rozvíjame vlastnosti ako je empatia, akcia, reakcia. Hry sú veci, ktoré niekedy v dospelosti prestaneme trénovať alebo sa im až tak často nevenujeme a vytráca sa zvedavosť. A toto je práve to, čo trénujeme cez tanec, cez pohyb, cez tvorbu, ktorá nám prináša takú živosť: v danom momente čeliť rôznym zadaniam a výzvam. So just play! Hraj sa a neprestávaj hrať, a tak neprestaneš objavovať nové veci!

Peter Kozák

Lívia Balážová MM
Foto: Slávka Kmečová

ROZHOVOR/DIVÁK

UNIVERZITA LITERATÚRY: TRIDSIATNIK MODRÝ PETER

Ako vníma fanúšička poézie tvorbu vydavateľstva Modrý Peter a čo by im rada odkázala?

Utorokový program 55. ročníka Akademického Prešova otvorila literárna beseda autorov vydavateľstva Modrý Peter, ktorá sa konala pri príležitosti 30. výročia jeho vzniku. Na témy literárne aj iné sa rozprávali autori a autorka Eva Luka, Erik Jakub Groch, Marián Milčák a samozrejme aj samotný *the one and only* – Peter Milčák. Besedu moderovala profesorka literatúry Marta Součková.

Po besede som stretol mladú kreatívnu dušu, **Zuzanu Balenčin**, ktorej tvorba vydavateľstva a poézie nie je cudzia. Podelila sa so mnou o svoje dojmy.

Aké sú Tvoje dojmy a pocity z literárnej besedy?

Zuzana: Keďže som veľká fanúšička poézie a nie iba poézie, ale aj ľudí okolo nej, tak sa mi to veľmi páčilo a rozhodne som si to užila. Trochu ma mrzí, že tu nebolo viac študentov z univerzity. A ešte, uch, ani neviem, čo dodať, stále som trochu zaskočená, lebo niektoré prezentované básne boli veľmi silné. Ale je to celé naozaj príjemné a je tu taká pekná atmosféra – veď kto to povedal? Erik Jakub Groch? Že sa mu na Akademickom Prešove páči práve to, že nie je až taký akademický (v dobrom slova zmysle). Povedal to veľmi pekne, pretože je to tu také pokojné, nikto sa na nič nehrá, všetko sú to veľmi pekní a priateľskí ľudia.

Spomínaš, že si fanúšička poézie a že tie diela Ti nie sú cudzie. Máš medzi nimi aj nejaké obľúbené básne alebo zbierky?

Zuzana: Fúha, je toho celkom dosť, ale ak konkrétne, tak napríklad mám veľmi rada básne Ľuboša Bendzáka.

Marta Součková a Peter Milčák

Foto: Slávka Kmečová

Je ešte niečo, čo by si rada odkázala čitateľom alebo priamo účastníkom besedy?

Zuzana: Som veľmi rada, že je na Slovensku takéto vydavateľstvo, pretože vydávajú práve poéziu. Ale sústredia sa aj na preklady. Poznám ich trochu, ale odkedy ich sledujem a motám sa okolo toho celého, tak ich mám veľmi rada. A majú veľmi pekné obálky kníh! Robia skvelú prácu a oddreli si to.

Modrému Petrovi a Petrovi prajem všetko najlepšie, lebo akože oh, skladám pred ním/i môj imaginárny klobúk! Ešte veľa modrej, pán Modrý Peter.

Peter Kozák

REFLEXIA

DIVADLO KONTRA SPIŠSKÁ NOVÁ VES: WILLIAM SHAKESPEARE – HAMLET

V utorok sa ako prvé predstavilo Divadlo Kontra s oceňovanou inscenáciou Hamlet. Profesionálne divadlo zo Spišskej Novej Vsi potvrdilo tradíciu skromnej scény i obsadenia – množstvo postáv Shakespeareovej najdlhšej hry si medzi sebou prestriedala iba dvojica hercov, Peter Čižmár a Andrej Palko. Na doskách Malej scény Divadla Alexandra Duchnoviča odznel v podaní Čižmára vari najznámejší monológ začínajúci otázkou, ktorú všetci dobre poznáme. Diváci mali možnosť byť postavám doslova na dotyk; niekoľkokrát došlo k aj priamej interakcii, napríklad keď hrobár požiadal diváčku o podržanie lopaty alebo keď Ofélia

Andrej Palko

Foto: Slávka Kmečová

(opäť v podaní Petra Čižmára) rozdávala prítomným darčeky na rozlúčku. Navyše sa hralo v arénovitom usporiadaní javiska a herci využívali aj uličky v strede a okolo dvoch hľadísk, preto sa neraz stalo, že nám replika zaznela spoza chrbta. V intímnej atmosfére na nás dolahlo trápenie dánskeho princa a po jeho skončení sa naskytla osudová otázka: bežať či nebežať na ďalšie predstavenie? Odpoveď bola, pochopiteľne, úplne jasná.

Zdenka Bodnárová

REFLEXIA

DIVADLO HUSA NA PROVÁZKU BRNO: PALO SERIŠ – TAKT

V Experimentálnej sále Divadla Jonáša Záborského sme privítali vychýrené Divadlo Husa na provázku, ktoré k nám do Prešova prišlo z Brna. V inscenácii s názvom *Takt* sme sledovali šarmantného odborníka na etiketu a jeho asistentku, zároveň neter, ako sa snažia naučiť nevychovaného „burana“ základy a zásady slušného správania a spraviť z neho ozajstného džentlmena. Áno, bolo to také náročné a vtipné, ako to znie, a ťažké emócie z predošlého predstavenia sme odplavili vlnami hlasného smiechu. Priestor bol opäť usporiadaný arénovito a interakcia medzi javiskom a hľadiskom bola ešte intenzívnejšia; diváci na požiadanie hercov rozprávali, púšťali hudbu či dokonca tancovali spolu s nimi na javisku. Či sa postave Braňa podarilo zvládnuť pravidlá stolovania a či si napokon našiel lásku, nebudeme prezrádzať, no s jednou skutočnosťou sa podelíme: Čerstvá inscenácia našich hostí z Českej republiky priniesla Akademickému Prešovu kvalitnú zábavu i umelecký zážitok.

Foto: Patrik Čech

Zdenka Bodnárová

REFLEXIA

KONJA KOŠICE: JANUSZ GLOWACKI – ANTIGONA V NEW YORKU

Druhý deň festivalu ukončilo predstavenie absolventov Konzervatória Jozefa Adamoviča z Košíc. Hra poľského dramatika Janusza Głowackého o trojici prisťahovalcov bezdomovcov s veľkými snami vo veľkom meste získala mnohé ocenenia a absolventi konzervatória nám ju predviedli na Malej scéne Divadla Alexandra Duchnoviča. Priestorom sa rozliehal krik, hádky, ale aj vyznania rôznych túžob postáv. Sledujúc snahu bezdomovcov pochovať spoločného priateľa v kontraste so vstupmi

Foto: Patrik Čech

odsudzujúceho, drsného policajta mali diváci možnosť zamyslieť sa nad rozdielmi sociálnych skupín v spoločnosti, nefunkčnosťou systému či spravodlivosťou a nachádzať odkazy podobné a stále platné – ako v antickom Grécku viac než dvetisíc rokov späť, tak v New Yorku pred tridsiatimi rokmi, no i v súčasnosti tu u nás. V utorok večer sme domov odchádzali vyplakaní, vysmiatí, ale aj zamyslení, v každom prípade však vnútorne naplnení a s očakávaním ďalších umeleckých zážitkov nasledujúcich dní.

Zdenka Boďnárová

DOJMY – POJMY

Umelecká súťaž Akademický Prešov nie je iba o predstaveniach a inscenáciách, nemenej dôležití sú diváci. Dávajú hercom spätnú väzbu a pocit, že to, čomu sa venujú, robia naozaj dobre. Tohtoročný jubilejný ročník máme úspešne za sebou, preto sme vypovedali zopár účinkujúcich i návštevníkov podujatí.

Martina, absolventka Konzervatória Dezidera Kardoša v Prešove, odbor herectvo:

„Na predstavení *Stroskotanci niekde na mori* sa mi páčilo, že v ňom účinkovala partia mladých šikovných ľudí. Bolo to pre mňa novodobé, lebo v predstavení boli prvky doby, v ktorej momentálne žijeme, doby poznačenej korunou. Bolo to slušné predstavenie a divák sa mal možnosť aj zasmiať nad tým, v akej dobe žijeme. Predstavenie vo mne zanechalo posolstvo, že je dôležité sa niekedy obetovať pre druhých.“

Alexandra, študentka Konzervatória Dezidera Kardoša v Prešove, odbor tanec:

„K predstaveniu *Punk Pajama Party* som mala dosť blízko, keďže študujem tanec a mala som možnosť stráviť týždeň s tanečníkmi a so Štúdiom priamo u nich. Veľmi som si to užila a dalo mi to veľa nových skúseností. Je to pre mňa niečo nové a nezvyčajné oproti tomu, čo sa učíme v škole, a teším sa na ďalšie predstavenia a inscenácie. *Punk Pajama Party* vo mne zanechalo pocity niečoho nového a prehĺbilo môj záujem o tanec.“

Nikola, študentka Konzervatória Dezidera Kardoša v Prešove, odbor tanec:

„Rovnako ako moja kamarátka som mala možnosť prežiť týždeň s týmito tanečníkmi. V predstavení nám odprezentovali to, čo majú radi a čo sami predstavujú. *Punk Pajama Party* vo mne zanechalo pocit, aby som sa zamyslela, v akej dobe sa momentálne nachádzame. Aj keď je veľa hádok a svet sa na nejaký čas zastavil, mala som možnosť konečne prísť do divadla, čo ma trochu upoko-

jilo a mala som možnosť vypnúť a na nič nemyslieť, len si konečne užiť predstavenie. Na toto vystúpenie sa môže každý človek pozrieť z iného pohľadu a uvedomila som si, že aj keď som momentálne mala toho dosť veľa a musela sa vysporiadať s istými problémami, aj ostatní ľudia bojujú s podobnými pocitmi a nie som v tom sama.“

Tibor, tanečník Divadla Štúdio tanca v Banskej Bystrici:

„Na Akademickom Prešove sme sa predstavili s inscenáciou *Punk Pajama Party*. Ide o vyvíjajúce sa predstavenie; dostali sme ponuku prísť sem a predstaviť inscenáciu ešte v procese tvorby, tak sme to hneď prijali a skúsili ju odprezentovať ešte pred premiérou. Myslí si, že sa to hodí do konceptu AP: dať šancu mladým ľuďom.

Neraz sa stalo, že práve na tomto festivale sa študenti odrazili k profesionálnej úrovni.

Punk Pajama Party

Foto: Patrik Čech

V *Punk Pajama Party*, ktorú robíme so Zebastiánom Méndezom a Líviou Balážovou Méndezovou, sa venujeme téme punku a myslím si, že aj tí mladí ľudia proti niečomu bojovali, bojovali proti systému, chceli sa nejako ukázať, či už to bolo štýlom módy alebo hudby, jednoducho všetkým tým, čím sa chcú aj v dnešnej dobe mladí ľudia ukázať. Toto všetko bolo v inscenácii zahrnuté, len samozrejme, bolo to v iných rokoch a inak je to v dnešnej dobe. Tak uvidíme, čo prinesie doba ďalej, či je to správna voľba a či to vôbec ešte niečo hovorí ľuďom. Inscenácia má jasné posolstvo – nebyť ticho vo veciach, ktoré sa nám nepáčia a hovoriť o nich nahlas.“

Vladimír Kosturák

REFLEXIA

CROCUS CIVITAS KOŠICE: ZANNI SAFFRON – KAČKY RAPOTAČKY

Na výročnom 55. ročníku Akademického Prešova sa nezabudlo ani na najmenších divákov. Tretí deň festivalu si pre nich v spolupráci s košickým divadlom Crocus Civitas pripravil inscenáciu *Kačky Rapotačky*. Rozprávka bola o kačke Koko a káčerovi Shanon, ktorí sa rozhodli deťom vyrozprávať príbeh o tom, ako išli na dovolenku a čo všetko na nej zažili. Inscenácia mala komický, no aj poučný dej, počas ktorého kačky rapotačky vysvetľovali deťom to, ako by sa mali zachovať v určitých situáciách (napríklad keď sa stratia), rozprávali o zdravom jedle a životnom štýle, o ochrane prírody a jej kolobehu prostredníctvom separovania odpadu (ako sa dajú odpadky nanovo využiť, čo do akého koša patrí). V príbehu tiež poukazovali na užitočnosť výtvarných techník a na ľudské hodnoty. Predstavenie bolo obohatené o interaktívne momenty – deti si mohli zahrať priamo s hercami na javisku, mohli si s nimi zaspievať a zatancovať.

Detské obecenstvo malo zážitok – mohlo byť súčasťou vystúpenia. Po predstavení sme sa rozhodli vypovedať aj malých divákov – čo sa im najviac páčilo a čo nové sa naučili.

Amálka (5 rokov): „Na predstavení sa mi najviac páčilo tancovanie a celý príbeh. Páčilo sa mi aj to, ako smiešne rozprávali. Kačky leteli do teplých krajín na dovolenku, na ktorej sa opalovali a rozprávali. Naučila som sa, že odpadky mám triediť a že do modrej farby patrí papier, do žltej plast a do zelenej patrí sklo.“

Vladimír Kosturák

Natalie Klotková a Kristína Jacková Foto: Patrik Čech

DIVADELNÝ WORKSHOP

DIVADELNÉ WORKSHOPY AKADEMICKÉHO PREŠOVA KORENE. KONTINUITA. KORELÁCIA

1. DIVADELNÉ WORKSHOPY 54./55. AKADEMICKÉHO PREŠOVA

Posledný deň 54. ročníka Akademického Prešova sa niesol v znamení divadelných workshopov a ich verejnej prezentácie. V druhom bloku boli prezentované dve divadelné dielne – *Majster z Prešova Janko Borodáč* (*Hurá, realizmus!*) a *Arbiter noblesného vkusu Ján Jamnický* (*Hurá, štylizácia!*).

Rok 2020 bol rokom slovenského divadla. Pripomenuli sme si 100. výročie založenia Slovenského národného divadla a 190. výročie uvedenia prvého ochotníckeho predstavenia na našom území. *Dôležitým krokom k profesionalizácii slovenského divadla bola aktivita režiséra Janka Borodáča v oblasti školenia divadelných profesionálov. Z jeho iniciatívy sa v roku 1925 otvoril na súkromnej Hudobnej škole pre Slovensko dramatický odbor pre štúdium herectva. V roku 1928 získala škola právo verejnosti, právo vykonávať skúšky a vydávať vysvedčenia platné v celom štáte a premenovala sa na Hudobnú a dramatickú akadémiu pre Slovensko. Jej absolventi pomáhali vytvoriť v roku 1932 v národnom divadle súbor Slovenskej činohry a stávali sa platnými členmi súboru operného. Škola sa stala základným pilierom budúceho divadelného umeleckého školstva.* (Pozri viac: www.rokdivadla.sk)

Aj preto patril jeden z workshopov 54. AP práve Jánovi Borodáčovi – prešovskému rodákovi, jednému zo zakladateľov slovenského profesionálneho divadla, učiteľovi, hercovi, dramaturgovi, režisérovi, „reštaurátorovi“ Východoslovenského národného divadla po 2. svetovej vojne (dnes Štátne divadlo Košice), známemu ako Janko Borodáč.

MAJSTER Z PREŠOVA JANKO BORODÁČ (HURÁ, REALIZMUS!)

Tento workshop patrí do tematickej línie divadelných dielní *Poznaj svoju osobnosť*. V rámci tejto línie vzniklo v minulých ročníkoch AP už niekoľko inscenácií o významných osobnostiach nielen východoslovenského regiónu – P. P. Gojdič, Z. Schelingová, traja košickí mučeníci, J. M. Hurban a Ď.

Janko Borodáč sa narodil na ulici Blichy v Prešove, mama bola práčka, otec mestský želiar. Vyrastal v ťažkých pomeroch, no chcel študovať, a tak si ako dvanásťročný začal zarábať na školu. Borodáčovmu detstvu, dospievaniu, prvým dotykom s umením, divadlom i dobe samotnej sa venuje pôvodný dramatický text Karola Horáka, ktorý tvoril základ workshopu. Výstupom jeho prvej fázy bolo čítané divadlo pod lektorským vedením Karola Horáka, Mirona Pukana a Lenky Papugovej. Ide o ďalšie spojenie Horáka – Borodáča: Karol Horák sa významnému divadelníkovi venoval aj v inscenácii *Borodáč alebo Tri sestry* (ŠD Košice, 2020/2021, autori: M. Baláž, M. Ditte, K. Horák, režia J. Rázusová).

Zľava: T. Poláková, K. Horák, L. Matuška, S. Bílý
Foto: D. Laciaková

ARBITER NOBLESNÉHO VKUSU JÁN JAMNICKÝ (HURÁ, ŠTYLIZÁCIA!)

Rok slovenského divadla 2020 bol síce dramatický, ale nebol divadelný; divadelná sezóna sa rozpadla a spoločenské stretnutia sa obmedzili. A tak sme si toho o významných divadelných osobnostiach, udalostiach, inštitúciách – a vôbec o divadle – nepovedali veľa. Preto sa aj ďalšia z tvorivých dielní 54. AP tematicky zamerala na ikonickú osobnosť slovenského divadla – Jána Jamnického.

Autorom dramaturgickej línie *Poznaj svoju osobnosť* je Karol Horák, dramatik a divadelník známy svojím citom pre historické témy a osudy významných kultúrnych dejateľov. Jeho špecifikom je práca s dokumentárnym a historickým materiálom, osudy svojich hrdinov spracováva na pozadí spoločensko-politických pohybov a vždy ich vníma ako ľudské bytosti, v plnej farebnosti. V týchto intenciách sa odohrával aj workshop venovaný Jánovi Jamnickému, významnému slovenskému hercovi, režisérovi a pedagógovi, ktorého tvorba vytvárala spolu s tou Borodáčovou antinymickú dvojicu hereckých i režijných prístupov. Ako naznačujú podtituly dielní, Janko Borodáč bol tvorcom realistického, neskôr psychologicky realistického divadla a boli mu bližšie komédie a veselohry. Ján Jamnický bol sugestívny, pohybovo nadaný orátor. Ako režisér nadväzoval na avantgardné postupy, bol tvorcom štylizovaného divadla, preferoval veršovanú drámu.

Rozdielna bola nielen ich tvorba, ale aj rodinné podmienky, v ktorých vyrastali, osobné i povahové črty. Jamnický vyrastal v kultúrnej podnetnom prostredí, no povolanie divadelníka si musel vybojovať. Jeho pôsobenie v Slovenskom národnom divadle bolo charakteristické precíznou prácou a náročnosťou voči kolegom i sebe samému. Boj na tomto poli bol umelecký,

v kontexte rodiaceho sa slovenského divadla možno povedať pioniersky a nekompromisný. Rovnako ako jeho smrť. Opar mystifikácie okolo „zrežirovaných“ posledných chvíľ jeho života sa stal rámcovou situáciou dramatického textu Karola Horáka. Režisér Stanislav Bílý vytvoril na pôdoryse monodramatického tvaru rozpravu o dobe, príčinách a možnom následku. Herec Lukáš Maťufka, fyziognomicky „jamnický“, sa v intenciách štylizovaného herectva a práce s náznakom pokúsil rozkryť Jamnického vzťahové konfrontácie a načrtnúť obraz človeka uvažujúceho o svojom „fatal performance“.

Lukáš Maťufka a Ivana Maťufková
Foto: Slávka Kmečová

Workshop *Arbiter noblesného vkusu Ján Jamnický (Hurá, štylizácia!)* pokračoval a vyvrcholil na 55. ročníku AP pod názvom *Divný Jankeo (Jamnický)*; lektori: Karol Horák, Stanislav Bílý, Miron Pukan.

Monodramatickú kompozíciu obohatil režisér Stanislav Bílý o postavu Vilmy Jamnickej, manželky Jána Jamnického (Ivana Maťufková). Ďalším významotvorným posunom bola práca s looperom, ktorý bol nosným prvkom zvukového reliéfu inscenácie. Slučky hovoreného slova akcentovali dôležité a zlomové témy, situácie, myšlienky v živote Jána Jamnického a podieľali sa na vytváraní magickej atmosféry divadelného „tu a teraz“.

Ján Jamnický, nadaný predstaviteľ artistného divadla, nakoniec zdivadelnil aj záver svojho života. Jeho theatrum mundi bolo ukončené v majestátnych tatranských kulíšach v roku 1972, v čase, kedy sa československá spoločnosť nachádzala v pochmúrnom dejstve sedemdesiatych rokov, naplnených spoločenským a kultúrnym úpadkom, devastáciou krajiny a životného prostredia.

Inszenácia v hlavnej úlohe s Lukášom Maťufkom bola inšpiratívnym divadelným počínom a veríme, že aj hodnotným príspevkom Akademického Prešova k Roku slovenského divadla. V odvážnych úvahách si ju možno predstaviť v programe seminárov gymnaziálnych študentov, budúcich vysokoškolákov a potenciálnych divadelníkov nielen na pôde prešovských vysokých škôl.

2. DIVADELNÉ WORKSHOPY 50./54./55. AKADEMICKÉHO PREŠOVA

Výročný päťdesiaty ročník AP, ktorý sa konal 24. – 30. 4. 2016, pripravil pre vysokoškolákov desať tvorivých divadelných dielní. Polovica z nich vznikla v tematických líniiach Poznaj svoje mesto a Poznaj svoje osobnosti. Divadlo sa tvorilo a hralo na netradičných miestach a (preto) pre iné publikum: otváralo sa ľuďom a miestam a nové miesta a noví ľudia znova naplňali jeho význam. Boli

to Pravoslávny kňazský seminár PBF PU, foyer železničnej stanice Prešov, Židovská synagóga a dokonca Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody. Osobnosťou päťdesiateho ročníka bol Ján Bocatius v umeleckom spracovaní Rudolfa Schustera.

DOKUMENTÁRNE A PERFORMATÍVNE PROJEKTY. JÁN JENDRICHOVSKÝ

Medzi zvyšnými piatimi dielňami sa nachádzal workshop *Auto-biografická prezentácia o reálnych udalostiach z vlastného života. Performancia*. Traja vysokoškoláci – Ján Jendrichovský, Peter Gustáv Hrbatý, Ivana Feťko – nachádzali spôsob práce s autentickým dokumentárnym materiálom. Ján Jendrichovský využil dramatický potenciál životného príbehu svojej starej mamy a na pozadí veľkých dejín vyrozprával príbeh jedného človeka. Využíval pritom nielen svoj hudobný talent (hra na akordeóne), ale aj jazykové nadanie (používal niekoľko nářečí). Výsledná workshopová produkcia mala nesporné divadelné kvality a po dohode všetkých zúčastnených sa stala základom pre budúcu inscenáciu Spišského divadla v Spišskej Novej Vsi *Storočie podľa Márie* (réžia Peter Palik).

Na 54. AP (Epilóg, 20. – 21. 5. 2021) začal Ján Jendrichovský rozpracovávať tému muzikanstva a životný osud Jozefa Valigurského, originálneho hudobníka, zosnulého v roku 2019. Na 55. AP prezentoval Ján Jendrichovský monodramatický tvar dokumentárneho typu divadla, ktorý pracoval okrem (auto)biografického materiálu aj s autentickými zvukovými náhrávkami a nástrojovými rekvizitami a s hudobným spracovaním témy (akordeóny). Lektorka dielne: Diana Laciaková.

HUDOBNÁ MONODRÁMA POSLEDNÝ PASTRNOK

Jozef Pastrnok Valigurský (1935 – 2019) slovami Jána Jendrichovského:

Huslista z Novej Lubovne, ktorý svojou autentickou hrou na husle rozveseloval ľudí 73 rokov. Podporoval dedinský folklór a stal sa vzorom i učiteľom pre mnoho začínajúcich huslistov z Novej Lubovne a Kolačkova. Tí, čo ho poznali, spomínajú naňho ako na veľmi dobrého a vtipného človeka.

A dá sa povedať, že Jozef Valigurský sa stal vzorom aj pre mňa. Napríklad vo videní hudby, ktorá nemá hraníc. Jozefovi bolo jedno, o aký žánr hudby ide. Bol tiež jedným z prvých ľudí, s ktorými sme sa dokázali návzájom

Ján Jendrichovský
Foto: Slávka Kmečová

tešit' hudbou: on ako vy-slúžilý a ja ako začínajúci muzikant. Zopárkrát sme sa stretli uňho na chate a hrali sme jeden s druhým a zároveň jeden pre druhého. A to sa pretavilo do celoživotného kamarátstva.

Bolo mi o to milšie, že som sa mohol stať jeho posled-

ným hudobným prístavom. Všetky jeho posledné vystúpenia sme odohrali bok po boku a ja som bol hrdý na to, že môžeme zabávať ľudí spolu. Bol pre mňa ako dedko, ktorého som nikdy nemal. Môj adoptovaný muzikantský dedko.

Diana Laciaková

Redakčný tím: Diana Laciaková, Miron Pukan, Ivana Šaffová, Zdenka Bodnárová, Peter Kozák, Vladimír Kosturák

Fotografie: Patrik Čech, Slávka Kmečová